

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Матеріали
II Міжнародної науково-практичної
конференції
“ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ
УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ В УМОВАХ
ЦИФРОВІЗАЦІЇ БІЗНЕСУ”

10 жовтня 2024 р.

Київ
2024

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Голова оргкомітету:

Гончаренко Михайло Федорович – віцепрезидент Міжрегіональної Академії управління персоналом, д-р екон. наук, проф.

Заступники голови:

Семенець-Орлова Інна Андріївна – директор Навчально-наукового ін-ту управління, економіки та бізнесу, д-р наук з держ. упр., проф.;

Каліна Ірина Іванівна – заступник директора Навчально-наукового ін-ту управління, економіки та бізнесу, д-р екон. наук, проф.

Члени оргкомітету:

Дацій Олександр Іванович – завідувач кафедри маркетингу ННІУЕБ, д-р екон. наук, проф.;

Братусь Анна Анатоліївна – завідувач кафедри економіки та управління бізнесом ННІУЕБ, д-р екон. наук, доц.;

Дмитренко Геннадій Анатолійович – завідувач кафедри управління персоналом та економіки праці ННІУЕБ, д-р екон. наук, проф.;

Скиба Ганна Іванівна – завідувач кафедри обліку і оподаткування Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу, канд. екон. наук, доц.;

Кришталь Галина Олександрівна – завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи ННІУЕБ, д-р екон. наук, проф.;

Кривоберець Марина Миколаївна – завідувач кафедри організації туристичної діяльності ННІУЕБ, канд. екон. наук, доц.;

Мазур Юлія Володимирівна – декан ННІУЕБ, канд. екон. наук, доц.

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 11 від 30.10.24)*

II Міжнародна науково-практична конференція “Інноваційні методи управління економікою в умовах цифровізації бізнесу”: зб. матеріалів конференції (м. Київ, 10 жовтня 2024 р.) / ред. кол.: І. А.Семенець-Орлова (гол. ред.), І. І.Каліна (заст. гол. ред.), Ю. В. Мазур (упоряд. і відп. ред.) та ін. Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2024. 594 с.

ISBN 978-617-02-0406-6 (електронне видання)

Для науковців, представників бізнесу та здобувачів вищої освіти.

Тексти тез надано в авторській редакції. Автори несуть повну відповідальність за зміст публікацій, а також добір, точність наведених фактів, цитат, власних імен та інших відомостей.

Боголепова Аліна Віталіївна

Шляхи підвищення ефективності механізмів запобігання корупції
в публічному управлінні 58

Богун В'ячеслав Сергійович

Цифровізація економіки: вплив на макроекономічні показники
та розвиток бізнесу 61

Борецька Наталія Петрівна, Кутакова Дар'я Олексіївна

Проблеми розвитку туризму в умовах невизначеності 64

Борецька Наталія Петрівна, Шубіна Юлія Вікторівна

Вибір АІС управління готелем в умовах цифровізації (на прикладі
комп'ютерних систем бронювання “AMADEUS” та “WORLDSPAN”) 67

Братусь Ганна Анатоліївна, Бєлозьорова Лариса Павлівна

Сучасні методи дослідження стилів управління 71

Братусь Ганна Анатоліївна, Зарицька Наталія Володимирівна

Чинники зростання продуктивності праці підприємства 74

Братусь Ганна Анатоліївна, Козлова Алла Іванівна

Стан та перспективи розвитку ринку праці ІТ сектору України 77

Бялошицький Михайло Олександрович

HR-стратегії у міжнародних косметичних компаніях:
цифрові підходи до управління талантами 80

Вельгас Віталій Володимирович

Інноватизація як прогностична ідея розвитку бізнесу
в умовах цифрової економіки 83

Виноград Ірина Вікторівна

Цифровий маркетинг у бізнесі під час воєнного стану 87

Вітрик Ігор Віталійович

Цифровізація енергетичного сектору України як базис
енергетичної незалежності 91

Водолажченко Маргарита Павлівна, Каліна Ірина Іванівна

Межа між креативом та маніпуляцією в рекламі 93

Волковецький Владислав Олексійович, Головчак Марія Ігорівна

Екосистема інновацій у закладах вищої освіти як драйвер
економічного зростання: роль штучного інтелекту
та сталого розвитку 95

Гаман Галина Володимирівна

Основні напрями міграційної політики країн ЄС 97

Ганганов Кирило Євгенійович, Братусь Ганна Анатоліївна

Маркетинг як драйвер впровадження ІТ-рішень:
роль технологій у створенні конкурентних переваг 100

БРАТУСЬ Ганна Анатоліївна

*доктор економічних наук, доцент,
завідувач кафедри економіки та управління бізнесом,
Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу
Міжрегіональної Академії управління персоналом*

КОЗЛОВА Алла Іванівна

*кандидат економічних наук, старший науковий співробітник
Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу
Міжрегіональної Академії управління персоналом*

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ПРАЦІ ІТ-СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Ринок праці України почав активно розвиватися зі здобуттям незалежності, та став невід’ємною частиною економіки країни. Відповідно до закону України “Про зайнятість населення” ринок праці є системою правових, соціально-трудова, економічних та організаційних відносин, які виникають між роботодавцями та працівниками”. Ринок праці в ІТ-галузі України динамічний та швидко розвивається, відіграючи все більшу роль в економіці країни [1].

Відношення до праці у економістів XVIII та XIX століття було сформульовано через призму виробництва на ряду з капіталом та землею. Альфред Маршал додав до цих факторів також і фактор організації, підкреслюючи важливість управління та координації економічної діяльності. Подальший дискурс між кейнсіанцями та монетаристами полягав у впливі держави на ринок праці, у впливі держави на управління та координацію цього ринку. Перші вважали її роль необхідною, другі виступали за вільний ринок та зменшення частки держави на ринку.

На ринку праці діють такі самі закони, які і на інших ринках, в тому числі: ефект масштабу та ефект заміщення для попиту, ефект заміни та ефект доходу для пропозиції. При збільшенні ставки оплати праці попит падає, і навпаки, при зниженні ставки оплати праці — росте. Водночас, пропозиція зростає при збільшенні заробітної плати, та знижується при її зменшенні.

Ринок праці в ІТ-галузі на початок 2024-го року налічував 285 тис. осіб. За роки незалежності він є одним з найбільш швидкозростаючих ринків. Цьому сприяє висока заробітна плата, через орієнтацію ІТ-послуг на глобальний ринок, а також постійне збільшення попиту на працю, через швидкий ріст цифровізації в світі.

Основним типом організації, який переважав серед інших з самого початку незалежності, є аутсорсингові компанії. Вони орієнтовані на закордонних замовників, і виступають у ролі підрядників, маючи великий штат спеціаліс-

тів. У 2023-му році кількість ІТ-фахівців залучених у продуктових компаніях наздогнала аутсорсингові компанії, кожен має часту у 40 % від загальної кількості працівників галузі. Продуктові компанії мають менше число співробітників і концентруються на розробці власного програмного продукту, а не виконання замовлень для інших підприємств.

Також вакансії на ринку праці ІТ-галузі відрізняються за видом діяльності, та поділяються на: розробка, інша технічні та нетехнічні. На кінець 2023-го року 43 % працівників сектору задіяні безпосередньо у розробці продукту, 36 % інших технічних робітників займаються тестуванням та підтримкою продукту, а 21 % виконують нетехнічну роботу, пов'язану з управлінням, маркетингом чи фінансами [2].

Рівень ставки оплати праці на ринку праці ІТ-галузі значно перевищує середню по Україні. Зарплата в ІТ-компаніях прив'язана до долара, через роботу на глобальному ринку з іноземними замовниками. За даними дослідження медіана заробітної плати на початок 2024-го року серед розробників становить 3300 доларів США, тестувальники в середньому отримують біля 2000 доларів, а представник нетехнічних вакансій, наприклад, дизайнер — 1800 дол. Водночас, заробітна плата сильно варіюється залежно від досвіду роботи та навичок спеціаліста. Розробник-початківець має щомісячну оплату в розмірі 950 дол., в той час, як досвідчений фахівець може отримувати до 5000 доларів США.

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну на початку 2022-го року мало значний вплив на економіку всієї країни. Ринок праці ІТ-сектору теж зазнав певних змін. Найголовніше — зупинка стрімкого зростання. Після темпів росту ІТ-галузі у 2020–2021 роках, багато спеціалістів прогнозувало продовження такої динаміки у 2022-му році. Але різка ескалація воєнних дій не дала цим прогнозам справдитися. З оглядку на спрямування українського сектору інформаційних технологій на міжнародний ринок, дуже наочно зміну динаміки показує обсяг експорту ІТ-послуг. За 2020-й рік експорт виріс на 20,4 %, за 2021 рік ріст був вже на 38,1 %, на 2022-й рік очікувалося додати ще 16–25 %. Натомість, через повномасштабне вторгнення у 2022-му зростання було лише на 5,8 %, а в 2023-му відбулось зменшення обсягу експорту ІТ-послуг на 8,5 %, що було в абсолютних числах менше показника 2021-го року і дорівнювало 6,7 млрд дол [3].

Зацікавленість закордонних замовників впала через збільшення ризиків. Нестабільна економічна ситуація, міграція, знищення інфраструктури та енергетичного сектору, загроза життю — це все збільшувало невизначеність виконання зобов'язань перед клієнтами, та породжувало додаткові витрати. Через зменшення роботи, українським компаніям вистачало наявної кількості розробників для виконання завдань, тому кількість нових вакансій за цим видом діяльності скоротилась. Але необхідність у пошуку нових клієнтів призвела до найму більшої кількості маркетологів та продавців, збільшивши попит на нетехнічних працівників.

З 2021-го року кількість пропозицій на ринку праці перевищало попит на неї, цьому сприяли високі зарплати та гарні умови праці. Міграція, яка була

спричинена воєнними діями, збільшила кількість людей, охочих працювати дистанційно та обираючи для цього саме ІТ-галузь. Разом з тим активність публікацій нових вакансій впала в кілька разів, що призвело до надмірної пропозиції на ринку праці розміром близько 90 тис. осіб. Надмірна пропозиція та низька активність роботодавців на ринку праці призводить до зміни рівноважної ціни. Відбувається тиск на існуючу ставку оплати праці, зрушуючи її в бік нової рівноважної ціни. За перший квартал 2024-го року оплата праці серед нових вакансій впала на 100–500 дол. в порівнянні з аналогічним періодом у попередньому році.

Перспективи розвитку ринку праці ІТ-галузі України напряду залежать від розвитку цього сектору економіки. Виклики та кризові ситуації спричинені повномасштабним вторгненням чинять тиск на всі елементи економіки країни, відкриваючи слабкі місця. Таким слабким місцем є податкова система. При необхідності збільшення надходжень до бюджету країни, уряд розроби Національну стратегію доходів України. Вона передбачає надання додаткових повноважень фіскальним службам, збільшення податкового навантаження, зменшення привабливості відкриття ФОП та прогресивну шкалу оподаткування.

Контекст війни та потребу в збільшенні доходів держави нівелювати неможна. Стратегічне бачення економічної ситуації необхідно для подальшої можливості захищати свободу та суверенітет. Та робити це потрібно виходячи з інтересів усіх учасників, а не лише за бажаннями фіскальних органів. Українському ІТ-сектору потрібні стимули для росту та достатні економічні умови, щоб українські інноваційні компанії не обирали інші країни.

Література

1. Закон України “Про зайнятість населення” URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>
2. Топ-50 ІТ-компаній України, літо 2023: мінус 6 тисяч фахівців за пів року, сервісні компанії мають менше клієнтів, продуктові наймають активніше. URL: <https://dou.ua/lenta/articles/top-50-summer-2023/>
3. Медіанні зарплати ІТ-розробників в Україні. URL: <https://forbes.ua/news/medianni-zarplati-it-rozrobnikiv-v-ukraini-ne-zminilisya-i-stanovlyat-3400-naybilsh-visokooplachuvani-otrimuyut-vid-9200-doslidzhennya-dou-16012023-11110>